

"PRZEGLĄD LWOWSKI"



**SOBÓR WATYKAŃSKI**  
**i**  
**NAUKA NIEMIECKA**



KRAKÓW 2022

[www.ultramontes.pl](http://www.ultramontes.pl)



# SOBÓR WATYKAŃSKI

i

# NAUKA NIEMIECKA

"PRZEGLĄD LWOWSKI"

---

Dwadzieścia cztery miliony Niemców, mieniących się katolikami, mimo wiedzy swojej zostawało pod wpływem protestantyzmu. W polityce zasady pokoju westfalskiego stały się podstawą prawa publicznego, w nauce panteizm żyda Spinozy zniemczał za pomocą Kanta, Fichtego i Schellinga. Ten ostatni swoje rozmiłowanie się w racjonalizmie potrafił przelać w swego ucznia Maksymiliana II króla bawarskiego sprowadzając go tym sposobem, wraz z jego nadwornym teologiem Döllingerem na bezdroża umysłowe. Racjonalizm zawarty już pierwotnie w "wolnym badaniu protestanckim", jakby w jądrze swoim, zapanował niebawem w całej dziedzinie teologii protestanckiej. Bruno Bauer nic nie zostawił z Biblii prócz tytułu i okładki, a Strauss popularyzował wyparcie się Chrystusa historycznego, co więcej, przeczył nawet Bóstwu Zbawiciela.

W najnowszych czasach *Protestantenverein* wziął sobie za zadanie, szerzyć te negacje pomiędzy ludami. Naturalnie, że katolicy spostrzegli ten wpływ wywierany na nich przez sąsiedztwo, tym bardziej, że ustawy rządowe

dążyły widocznie do pozbawienia państwa charakteru chrześcijańskiego za pomocą przywłaszczonego sobie monopolu szkół. Zostawiając jeszcze duchowieństwu dozór nad szkołami ludowymi, pracowano tym usilniej i tym skuteczniej nad wyrugowaniem z gimnazjów i wszechnic nauki i zasad chrześcijańskich pozytywnych. Wessenberg, Hermes, Günther i ich systematy służyły za dowód, że racjonalizm rządowy nie działał bez skutku. Nowe metody teologiczne usamowolniły umiejętność z pod wszelkiej powagi, zrobiły w niej wyłom na korzyść "wolnego badania" i zamieniły *criterium* prawdy chrześcijańskiej w swawolę filozoficzną, wiodącą umysły w krainy uczonych fantazji teologicznych.

Myślano na chwilę, że można będzie ten prąd szkodliwy odepchnąć, gdy pod berłem Ludwika I króla bawarskiego wszechnica monachijska miała promieniami swej sławy zaćmić blask wszystkich uczelni niemieckich.

Rzeczywiście okazałe grono ultramontańskich uczonych, takich jak Görres, jeden i drugi, Moeller, Klee, Ringseis, Windischmann, Lassaulz, dodajmy jeszcze Döllingera z onych czasów, nabawiło niemałej obawy stronnictwo liberalne. Niestety niedługo jednak trwała ta świetna reakcja katolicka. Następca Ludwika I Maksymilian II, który był sam uczniem filozofa Schellinga, uznał za stosowne powierzać katedry uniwersyteckie znakomitościom protestanckim i liberalnym, takim, jak Sybel i inni otwarci wrogowie katolicyzmu. Na nieszczęście udało się aż nadto tym nowym przybyszom zdyskredytować naukę katolicką przez swe teorie naukowe i polityczne wichrzenia, i zatrzeć w znacznej liczbie swych uczniów wszelkie uczucia patriotyczne bawarskie. Stolica Święta pojęła dobrze sytuację, gdy odmówiła zatwierdzenia swego zebraniu uczonych, przez Döllingera r. 1860 zwołanemu, a następne wypadki pokazały najlepiej jak słusznie sobie postąpiła. Konferencje dawane następnie przez teologa nadwornego w Odeonie monachijskim, były tylko zapowiedzią następstw, jakie się objawiły w *Janusie*, w *Listach z Soboru*, a wreszcie w smutnym upadku starca.



Sobór Watykański przyniósł w samą porę lekarstwo na rany grożące już gangreną. Skoro chory tak bardzo w tym czasie krzyczał, znak to był niezawodny, że była rzeczywiście rana. Mimo wszystkich krzyków i głosów przerażenia Duch Święty mówiąc przez jednozgodność Ojców Kościoła na Soborze zebranych uznał to za potrzebne dla katolickiego świata, a konieczne dla Niemiec, aby prąd zniszczeniem grożący, a bardzo już silny pohamować przez ogłoszenie nieomyślności nauczycielskiego urzędu papieża, naznaczając tym sposobem w Jego uchwałach i wyrokach właściwą granicę między rozumem a wiarą.

Było to dla nauki niemieckiej prawdziwe *Hic Rhodus, hic salta*. Toteż widzieliśmy, jak się koryfeusze racjonalizmu niemieckiego krzątali i skupiali, aby przywieść do skutku odstępstwa sztucznie wywołane. Wyroczenia monachijska dała się w końcu słyszeć, wymawiając z głębokim namaszczeniem owe słowa: "Tysiące kapłanów myśli podobnie jak ja". Nastąpiła między naukowymi powagami chwila milczenia, skoro garstka profesorów zawotowała na korzyść wolnego badania protestanckiego, zaprzeczając tym sposobem nieomyślności Kościoła.

Ojcowie Soboru po dokonaniu wielkiego dzieła mogli już wtedy odpocząć. Niesforna bowiem nauka zrobiła już ze swej strony koniecznym to, co mieniła być nie na czasie. *Salutem ex inimicis*.

Cóżby się było stało, gdyby Sobór spełniając oczekiwania nieprzyjaciół swoich był zawiesił swój ostateczny wyrok? Przeważenie, jakie sama bojaźń możliwego orzeczenia zrządziła w obozie naukowych powag, dowodzi dostatecznie, że wiedziano dobrze, iż lud chrześcijański, tj. sumienie publiczne, przywiązuje pewną wagę do tego zaszczytnego przywileju papieskiego. Przebiegła chytryść nie miała jeszcze czasu zniweczyć w masach tej powszechnej tradycyjnej wiary. Ileż to jeszcze było adresów do podpisania, ile intryg, ile efektownych sztuczek, ażeby ten wielki wyrok w zawieszeniu utrzymać!

Skoro tenże stał się już czynem dokonany, jeszcze tylko marodery ginterianizmu, hermezjanizmu i febronianizmu wznosili sztandar rokoszu przeciw uchwale powszechnego Kościoła w ślad za bożyszczem monachijskim. Baltzer, Elwenich, Hilgers, wszyscy trzej dawni uczniowie Hermesa; Knoedt, Reinkens i kilku z ich kolegów w Bonn i we Wrocławiu, przejęci zasadami Güntera; Michelis, Friedrich i kilku innych profesorów z Bonn dowiedli samą opozycją swoją, że już przed odstępstwem swoim nie wierzyli wcale nawet w



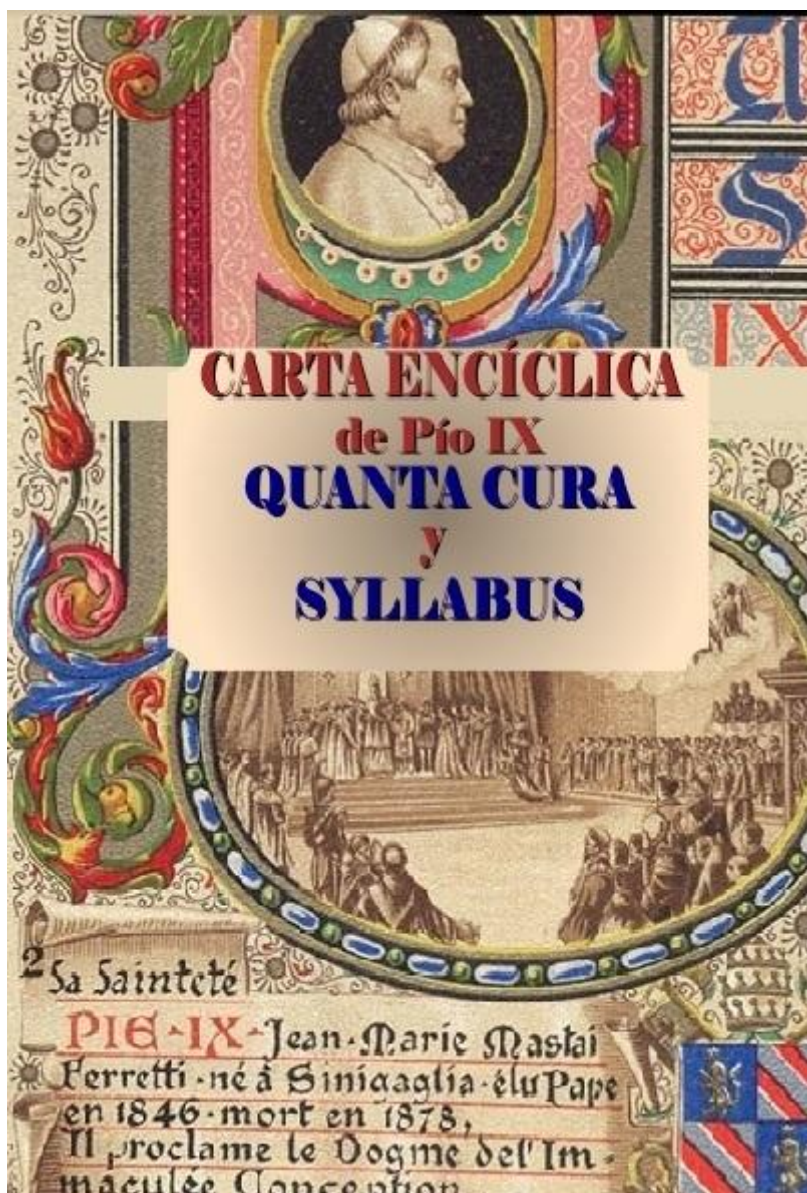
nieomyślność Kościoła w ogóle. Ci starzy nie zdołali jeszcze odszukać swej metryki chrztu w archiwach starych czasów i dlatego zmuszeni byli w tym trudnym położeniu zlać w jeden wspólny amalgam religie moskiewską, anglikańską i protestancką, których średnia proporcjonalna, dotąd jeszcze ilość nieznamą, nazywać się będzie "starokatolicką".

Bez orzeczenia dogmatu nieomyślności papieża nauczającego *ex cathedra* musiałyby Niemcy popaść w zamęt pojęć, któryby doprowadził do schizmy nierównie powszechniejszej, niż ta, jaką mały Kościół janistowski (Janusa) zdołał utworzyć. Bez Soboru wszystkie systematy filozoficzno-teologiczne uznałyby tę zasadę, że posłuszeństwo grzesnościowe wystarcza, a odwołanie się do przyszłego Soboru dałoby im dosyć czasu do przebierania w doktrynach, do zatruwania obyczajów i tłumienia uczuć religijnych między masami ludności.



Bez powagi Kościoła powszechnego, orzekającego o piastunie nieomyślności józefinizm i teorie febronjańskie odżyłyby na powrót w Niemczech, a we Francji gallikanizm i ateizm racjonalistyczny popierane przez monopol rządowy już by nie miały więcej żadnej przeciwwagi; hermezjanizm i ginterianizm powstałyby z grobu i przyczyniłyby się do religijnej i naukowej wieży Babel, znanej już pod nazwą mgły niemieckiej.

Dzięki Bogu głos Soboru zdołał rozgraniczyć od siebie dwa obozy przeciwne, stawiając dla synów Kościoła przegrody, których mężowie nauki przekraczać nie mogą. Odtąd państwo niemieckie będzie miało katolików, będzie miało swą naukę. Co do nas, mniemamy, że obecne prześladowanie uprzęta tylko wszelkie przeszkody do przyszłej restauracji państwa według zasad Syllabusa i uchwał ostatniego Soboru. Żelazo prześladowców kopie fundamenta pod gmach przyszłej wolności religijnej.



Artykuł z czasopisma "Przegląd Lwowski", Rok piąty. 1875. Tom X. Wydawca i Redaktor X. Edward Podolski. Lwów. NAKŁADEM REDAKCJI. 1875, ss. 606-608. (1)

(Pisownię i słownictwo nieznacznie uwspółcześniono; ilustracje od red. *Ultra montes*).

## Przypisy:

- (1) Por. 1) [Uchwały i wyroki Świętego Soboru Watykańskiego za Piusa IX 1869-1870 zebranego krótko wyjaśnione, wraz z obszernym a prostym wykładem artykułu Wiary "O nieomylnym nauczycielstwie Rzymskiego Papieża"](#) przez X. Dra Józefa Krukowskiego, profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- 2) Ks. Franciszek Hettinger, [Nieomylność Papieża.](#)
- 3) a) [Mały katechizm o Nieomylności Najwyższego Pasterza.](#) b) [Mały katechizm o Syllabusie.](#)
- 4) O. Jan Jakub Scheffmacher SI, [Katechizm polemiczny czyli Wykład nauk wiary chrześcijańskiej przez zwolenników Lutra, Kalwina i innych z nimi spokrewnionych, zaprzeczanych lub przekształcanych.](#)
- 5) Ks. dr Maciej Sieniatycki, a) [Apologetyka czyli dogmatyka fundamentalna.](#) b) [Zarys dogmatyki katolickiej.](#) c) [System modernistów.](#) d) [Modernistyczny Neokościół.](#) e) [Problem istnienia Boga.](#) f) [Dogmatyka katolicka. Podręcznik szkolny.](#) g) [Główne zasady etyki Kanta a etyka chrześcijańska.](#) h) [Modernizm w książce polskiej.](#)
- 6) Ks. Piotr Semenenko CR, a) [O Wierze.](#) b) [O nieomylności Kościoła.](#) c) [O gorszeniu się z prawdy Bożej.](#) d) [Poza Kościołem nie ma zbawienia.](#) e) [Skład Kościoła.](#) f) [O Chrystusie w Kościele.](#) g) [Męka i śmierć Jezusa Chrystusa Pana naszego. Chrystus zelżony w Kościele.](#) h) [Papież zawsze ten sam jest formalnie, co i materialnie \(Papa semper idem sit formaliter qui et materialiter\).](#)
- 7) Ks. Jacek Tylka SI, a) [Dogmatyka katolicka.](#) b) [Traktat o Kościele Chrystusowym.](#) c) [O obojętności, czyli indyferentyzmie w rzeczach religii.](#) d) [O własnościach religii.](#) e) [O cnotach heroicznych.](#)
- 8) P. Ferdinandus Cavallera SI, [Thesaurus doctrinae catholicae ex documentis Magisterii ecclesiastici.](#)
- 9) Ks. Walenty Gadowski, [Nauka Kościoła. Wybór orzeczeń dogmatycznych Kościoła katolickiego i jego praw kanonicznych.](#)
- 10) Akta i dekrety świętego powszechnego Soboru Watykańskiego (1870), [Pierwszy projekt Konstytucji dogmatycznej o Kościele Chrystusowym przedłożony Ojcom do rozpatrzenia \(Acta et decreta sacrosancti oecumenici Concilii Vaticani \(1870\), Primum Schema Constitutionis dogmaticae de Ecclesia Christi Patrum examini propositum\).](#)
- 11) Bp Michał Nowodworski, a) [Papież Liberiusz.](#) b) [Honoriusz papież.](#) c) [Wiara i rozum.](#) d) [Liberalim.](#)
- 12) Józef kard. Hergenröther, [Rzekome błędy i sprzeczności Papieży.](#)
- 13) Ks. Piotr Skarga SI, a) [O świętej monarchii Kościoła Bożego i o pasterzach i owcach. Kazanie na wtórą Niedzielę po Wielkiejnocy. \(De Sancta Ecclesiae Dei Monarchia et de Pastoribus et Ovibus. Concio pro Dominica secunda post Pascha\).](#) b) [O kłakolu heretyckim i diabelskiej wolności religijnej \(De haeretica zizania et diabolica libertate religiosa\).](#) c) [O jedności Kościoła Bożego pod jednym pasterzem i o greckim i ruskim od tej jedności odstąpieniu, oraz Synod Brzeski i Obrona Synodu Brzeskiego.](#)



- 14) Bp Władysław Krynicki, a) *Dzieje Kościoła powszechnego.* b) *Sobór Watykański.* c) *Zasady modernizmu.*
- 15) Ks. Zygmunt Golian, *Moderantyzm a ultramontanizm.*
- 16) Ks. Umberto Benigni, *Ultramontanizm.*
- 17) Ks. Antoni Tauer, *Gallikanizm. (Gallikańskie swobody).*
- 18) Ks. Augustyn Arndt SI, *Ignacy Doellinger. (Ignaz von Döllinger. Eine Charakteristik von Dr. Emil Michael S. J.).*
- 19) "Przegląd Lwowski", a) *Kongres omylników w Monachium.* b) *Rozmowy kanclerza Bismarcka.* c) *Döllingeryzm w Krakowie.* d) *Wobec wypadków krakowskich.*
- 20) "Tygodnik Soborowy", a) *Biskupi wobec Soboru i Papieża.* b) *Zamiary masonerii co do Soboru. Matriarchinie Soboru.* c) *Nieomyślność papieska i niemiecka teologia.*
- 21) Ks. Antoni Krechowicki, a) *Nauki niedzielne. Skład Apostolski według Ewangelii i Ojców Kościoła.* b) *Skład Apostolski według Ewangelii i Ojców Kościoła. Wierzę w Boga Ojca Wszchemogącego, Stworzyciela nieba i ziemi. – Cel i znaczenie Adwentu. – Walka na niebie. – Upadek Aniołów. – Rozliczne nazwy szataństwa, jego natura, działanie. – Wpływ szatana w świecie dzisiejszym.* c) *Errata historii co do Papiestwa w kolei wszystkich wieków. Studium krytyczne.* d) *Nieomyślność papieska w stosunku do historii i państwa.* e) *Skład Apostolski według Ewangelii i Ojców Kościoła. "Święty Kościół Powszechny..."*. Czy być mogą i co znaczą nowe dogmaty w katolickim Kościele? – Nieomyślność Kościoła i Apostolskiej Stolicy. – Wyrok powszechnego Watykańskiego Soboru. – Stwierdzenie Nieomyślności Papieskiej: świadectwa Ewangelii, Ojców świętych, Soborów i całej katolickiej tradycji. – Fakt bezbłędności Papieża w rzeczach wiary. – Główne powody niechęci i wrzawy obudzonej orzeczeniem Nieomyślności tej. – Faryzeizm jej nieprzyjaciół.
- 22) Papież Pius IX, *Akt wiary w przywileje Maryi i nieomyślność Papieża.*
- 23) "Tygodnik Katolicki", a) *Stanowisko episkopatu na Soborach powszechnych.* b) *Konstytucja "Pastor aeternus".*
- 24) Kwintus Septymiusz Florens Tertulian, a) *Preskrypcja przeciw heretykom. (Liber de praescriptionibus adversus haereticos)* b) *O dyscyplinie i obyczajach heretyków (De haereticorum disciplina et moribus).*
- 25) Św. Wincenty z Lerynu, *Pamiętnik (Commonitorium). Rozprawa Pielgrzyma o starożytności i powszechności wiary katolickiej przeciw niezbożnym nowościom wszystkich kacerzy. (Commonitorium adversus haereses. Tractatus Peregrini pro catholicae fidei antiquitate et universitate adversus profanas omnium haereticorum novitates).*
- 26) Ks. Jules Didiot, a) *Mały traktat o Kościele (wraz z odpowiedziami na zarzuty adwersarzy).* b) *Msza święta.* c) *Niepokalane Poczucie.* d) *Męczeństwo.* e) *Dusza kobiety.* f) *Herezja.*
- 27) Emanuel Bułhak, *Dzieła św. Dionizego Areopagity, Christianitas, i Formgeschichte.*



28) Wingolf, [Czemu jestem katolikiem? Kilka słów o modernizmie.](#)

(Przyp. red. *Ultra montes*).

# PRZEGLĄD LWOWSKI.

ROK PIĄTY

1875.



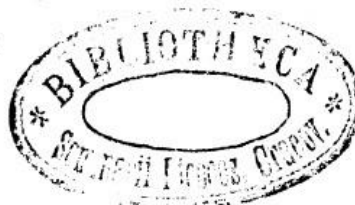
*„ . . . Strennie igitur discutere perge tenebras erro-  
rum, liberalismum urge, eumque praesertim, qui modera-  
tionis velo obductus insano nisu verum cum falso, Christum  
cum Belial componere conatur”...*

„ . . . Nie przestawaj więc rozpraszać ciemności błędów, na  
liberalizm nacieraj, a osobliwie na ten, który pod osłoną  
moderantyzmu chciałby w daremnem usiłowaniu fałsz z prawdą,  
Chrystusa z Belialem pogodzić”.

(Słowa OJCA ŚW PIUSA IX w trzecim liście do REDAKTORA  
Przeglądu z dnia 11 Października 1875).

---

Tom X.



WYDAWCA I REDAKTOR X. EDWARD PODOLSKI.

---

L W Ó W.

NAKŁADEM REDAKCYI.

1875.

( [HTM](#) )

© *Ultra montes* ([www.ultramontes.pl](http://www.ultramontes.pl))

Cracovia MMXXII, Kraków 2022